

ІРОНІЯ В ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ: ФУНКЦІОНАЛЬНО-СТИЛІСТИЧНИЙ ВИМІР

Голі-Оглу Тамара Войцехівна, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри перекладу ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет», м. Дніпро.

ORCID: orcid.org/0000-0002-7474-2563

Скляр Владислав Олегович, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти, ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет», м. Дніпро.

Стаття присвячена комплексному аналізу загальних проблем визначення функціонального статусу іронії в художньому дискурсі, передачі іронії в процесі перекладу художнього тексту, що є однією з найскладніших ділянок літературного перекладознавства. Іронія як багатовимірний стилістичний і прагматичний феномен поєднує імпліцитність, контекстуальність, оцінність та культурну маркованість, що ускладнює її адекватне відтворення засобами іншої мови. У роботі розглянуто природу іронічного значення з позицій когнітивної, прагматичної та функціонально-стилістичної парадигм; окреслено основні типи іронії, релевантні для перекладацького аналізу, зокрема вербальну, ситуативну, контекстуальну, сюжетно-композиційну та наративну іронію. У статті проаналізовано центральні труднощі, з якими стикається перекладач, серед яких – асиметрія мовних систем, різні механізми творення смислу, культурні конотації, національно-специфічні моделі гумору, а також відмінності прагматичних норм і комунікативних очікувань у вихідній та цільовій культурах.

Особливу увагу приділено проблемі імпліцитності іронії, коли значення не може бути передане шляхом прямого еквівалента, а потребує реконструкції прихованих смислів, алюзій і інтертекстуальних зв'язків. Розглянуто дилему перекладача між збереженням семантичної двоплановості і прагненням забезпечити читача цільової мови доступними для сприйняття маркерами іронічності. Показано, що успішна інтерпретація і відтворення іронічного ефекту значною мірою залежить від здатності перекладача відтворити не лише зміст, але й

функцію іронії в тексті – її роль у створенні авторської інтонації, характеротворенні, формуванні комічного або сатиричного ефекту.

У статті підкреслено, що переклад іронії потребує гнучких стратегій – від часткового доместикаційного переформатування до максимально точного збереження авторської смислової гри, – а вибір конкретної стратегії повинен визначатися функціональним навантаженням іронії у тексті та культурними очікуваннями читача. Наголошено, що незмінним залишається завдання перекладача – забезпечити еквівалентний комунікативний ефект, навіть у випадках, коли формальні засоби іронізації доводиться модифікувати. У підсумку стаття демонструє, що проблема передачі іронії належить до ключових об'єктів вивчення сучасного перекладознавства, оскільки поєднує лінгвістичні, когнітивні, культурологічні та інтерпретаційні аспекти, а її дослідження сприяє глибшому розумінню природи художнього дискурсу та механізмів міжкультурної комунікації.

Ключові слова: іронія, функції іронії, художній дискурс, переклад, перекладацькі стратегії, мовні засоби, авторська інтегіція.

Goli-Oglu T., Sklar V. Irony within literary discourse: a functional and stylistic framework

The article offers a comprehensive analysis of the general problems involved in rendering irony in the translation of literary texts, which remains one of the most challenging areas within literary translation studies. Irony, as a multidimensional stylistic and pragmatic phenomenon, combines implicitness, contextual dependence, evaluative meaning, and cultural markedness—factors that significantly complicate its adequate reproduction in another language. The study examines the nature of ironic meaning from cognitive, pragmatic, and functional-stylistic perspectives and outlines the main types of irony relevant to translation analysis, including verbal, situational, contextual, plot-compositional, and narrative irony. Particular attention is paid to central difficulties faced by translators, such as linguistic system asymmetries, differing mechanisms of meaning construction, culture-specific connotations, nationally determined humor models, and variations in pragmatic norms and communicative expectations between source and target cultures.

A key focus is placed on the problem of implicitness, which often prevents irony from being translated through direct equivalents and requires the reconstruction of hidden meanings, allusions, and intertextual references. The article highlights the translator's dilemma between preserving semantic duality and ensuring that the target reader receives recognizable markers of ironic intent. It also demonstrates that successful interpretation and reproduction of ironic effects largely depend on the translator's ability to convey not only meaning but also the function of irony within the text—its contribution to

authorial voice, character development, and the creation of comic or satirical effects.

The study emphasizes that the translation of irony requires flexible strategies—from partial domestication to a more literal preservation of the author's semantic play—while the choice of strategy should be determined by the functional load of irony in the text and the cultural expectations of the target audience. It is underscored that the translator's primary task remains ensuring an equivalent communicative effect, even when the formal devices of irony must be modified. Ultimately, the article demonstrates that the problem of rendering irony is central to contemporary translation studies, as it integrates linguistic, cognitive, cultural, and interpretative dimensions and contributes to a deeper understanding of literary discourse and the mechanisms of intercultural communication.

Key words: *irony, functions of irony, literary discourse, translation, translation strategies, linguistic means, authorial intention.*

Постановка проблеми. У сучасній лінгвостилістиці іронія розглядається як складний багаторівневий феномен, що поєднує семантичні, прагматичні та дискурсивні характеристики. Попри значний науковий інтерес до механізмів іронічного висловлення, досі не вироблено цілісного підходу до опису її функціонування в художньому дискурсі, де іронія виконує не лише естетичну, а й когнітивну, інтерпретаційну та комунікативно-прагматичну функції. Наявні дослідження зосереджуються переважно на семантичній природі іронії або на її стилістичному потенціалі, однак залишаються недостатньо систематизованими з погляду взаємодії іронічних стратегій із жанровими та наративними параметрами художнього тексту. У зв'язку з цим актуальною є потреба у всебічному аналізі іронії як функціонально-стилістичного явища, що забезпечує нові смисли, модифікує читацьке сприйняття та впливає на структуру художнього дискурсу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика іронії як лінгвопрагматичного та стилістичного явища посідає важливе місце в парадигмі сучасних наукових студій, охоплюючи дослідження у сферах семантики, когнітивістики, прагматики, дискурс-аналізу й стилістики

художнього тексту. У світовій лінгвістичній традиції фундаментом для подальших студій стали роботи В. Бута (*The Rhetoric of Irony* [8]), який вивчає іронію як інтерпретаційний процес, що передбачає активну взаємодію авторського та читацького життєвого досвіду. Істотний внесок у розуміння механізмів іронічного творення смислів належить роботам Д. Спербера та Д. Вілсона [14], які в межах релевантної теорії ідентифікують іронію як форму ехо-висловлення, що є непрямым вираженням оцінки, тобто втіленням аксіологічної характеристики об'єкта вторинної (іронічної) номінації..

У рамках когнітивної лінгвістики важливими є дослідження Г. Грайса [12], який, враховуючи принцип кооперації, інтерпретував порушення комунікативних максим як джерело іронії і основу створення іронічного ефекту, а також роботи Л. Гіббса [11], присвячені аналізу когнітивних процесів, що покладені в основу іронічної інтерпретації. Сучасні інноваційні теорії іронії, зокрема дослідження Д. Кларка [9], М. Кушнера [13], Е. Дресслер та Р. де Броувера [10], зосереджені на вивченні дискурсивної сутності іронії, її обумовленості контекстуальними показниками та інтертекстуальними зв'язками.

У слов'янському науковому просторі проблема іронії як засобу створення комічного ефекту розробляють здебільшого в стилістичному вимірі й аспекті дискурс-аналізу. Українські науковиці О. Смуцинська [4], О. Циркунова [6] та Г. Вронська [1] розглядають іронію як семантичний і прагматичний процес, роблячи при цьому фокус на її лінгвальних маркерах, стилістичному навантаженні та ролі в художньому дискурсі. Зокрема, увагу в роботах зазначених дослідниць сфокусовано на класифікації іронічних способів актуалізації, комбінації іронії з жанровими характеристиками тексту та специфікації авторської іронії в різних літературних традиціях.

У перекладознавчому вимірі важливими є наукові студії К. Бартмінського [7], А. Цвіркун [5] та Л. Венутті [15], які наголошують на труднощах адекватного перекладу іронічних імплікатур та культурно маркованих смислів у художньому дискурсі. Окремі наукові розвідки зосереджено на проблемі трансляції іронії між мовами різної типологічної характеристики, що є особливо актуальним при аналізі англomовного художнього дискурсу, де іронія часто віддзеркалює національні культурні коди та лінгвокультурні стереотипи носіїв англійської мови.

Попри значний масив наукових студій, на наш погляд, комплексний аналіз іронії як функціонально-стилістичного компонента художнього дискурсу залишається недостатньо систематизованим. Дотепер питання взаємодії іронічних стратегій із наративною організацією, інтенційністю авторського мовлення, жанровими параметрами та когнітивними моделями інтерпретації потребує подальшого теоретичного уточнення та глибшого емпіричного опрацювання.

Метою дослідження є аналіз стилістичного навантаження іронії як увиразнювального засобу та її функціональної характеристики в межах художнього дискурсу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Іронія, як складне мовне та стилістичне явище, є важливим інструментом художньої комунікації, що дозволяє автору передавати оцінно-емоційні відтінки, критикувати суспільні явища, відображати психологічний стан героїв та створювати багатовимірну художню реальність. У сучасних англomовних художніх текстах іронія виступає не лише засобом комічного, а й елементом світосприйняття, який інтегрує семантичні, синтаксичні, прагматичні та культурні компоненти дискурсу.

Іронія як багатовимірне явище завжди приваблювала увагу науковців. Її дослідження дає можливість виокремити й осмислити суперечливі питання тієї чи іншої культурно-історичної доби, оскільки іронія впродовж

століть залишалася невіддільною складовою людського буття. Іронічне бачення себе та навколишньої реальності, особливо в ХХІ столітті, постало чи не єдиним дієвим інструментом, здатним привідкрити завісу абсурдності та прихованості.

Специфіка іронії полягає в тому, що, належачи до сфери комічного, вона, на відміну від гумору чи сатири, має особливу двоїсту природу, засновану на поєднанні смішного з трагічним. О. І. Києнко зазначає, що «в сучасному мистецтві відбувається складна взаємодія трагічного і комічного. Осміюючи чи пародіюючи трагічні явища, комічне знімає їх з п'єдесталу або навіть руйнує, проте одночасно воно й саме набуває певних рис трагічного. З огляду на розвиток новітньої культури, варто говорити не просто про синтез трагічного та комічного, а про нову якість, що виникає внаслідок руйнування традиційних естетичних структур» [2, с. 28–29].

Щоб глибше зрозуміти сутність іронічної подвійності, необхідно визначити, чим саме іронія відрізняється від гумору та сатири. Гумор не заперечує об'єкта висміювання, а підкреслює комічне в життєвих ситуаціях і людських характерах. Сатира ж ґрунтується на повному запереченні й різкій критиці явищ, поєднаній із глузуванням. Іронія ж балансує між цими полюсами: вона примушує сміятися крізь сльози, поєднуючи смішне з драматичним. У ній комічне маскується під серйозність, тоді як у гуморі серйозне приховане під комічністю. Однак іронія, на відміну від сатири, не має на меті відверте висміювання чи пряме звинувачення – вона лише натякає, залишаючи адресатові простір для інтерпретації.

Проблема статусу іронії в сучасній лінгвістиці та літературознавстві, її мовної природи та механізмів формування залишається однією з найскладніших. Перше визначення іронії належить Аристотелю, який визначав її як різновид комічного, що виникає тоді, коли мовиться інакше, ніж відчувається [2, с. 83]. Причиною наукових дискусій є те, що іронія

розглядається не лише як художній прийом, але й як компонент естетичної категорії комічного. Вона може проявлятися на різних рівнях – у слові, словосполученні (мікроконтекст), частині тексту (макроконтекст) або у структурі всього твору (мегаконтекст), поступово перетворюючись із мовного засобу на широке семіотичне й естетичне явище.

Розглядаючи іронію як естетичний феномен або емоційно-оцінне ставлення до певної ситуації, можна простежити її історичні модифікації. Антична іронія мала «сократівський характер» – заперечення як об'єктивної істини, так і суб'єктивного уявлення про неї, що яскраво втілено у вислові Сократа: «Я знаю, що нічого не знаю». Романтична іронія протиставляла реальності художній ідеал, мистецьку вигадку, яка нехтувала фактичними зв'язками зовнішнього світу. У літературі реалізму іронія нерідко переходила в сатиру, набуваючи рис сарказму, який використовувався як інструмент викриття суспільних недоліків. Екзистенціалістська іронія ґрунтувалася на запереченні будь-якої абсолютної істини, окрім тієї, що витікає із суб'єктивного досвіду людини. У XX столітті іронія отримала нові смислові відтінки: з'явився ефект відчуження, погляд «зі сторони», який дозволяє по-новому оцінити світ і зробити інколи парадоксальні висновки [3, с. 36].

Ф. Шлегель підкреслював, що іронія пробуджує відчуття суперечності між неможливістю та необхідністю повноцінного висловлення. Однією з її ключових рис він вважав таку позицію щодо світу, коли індивід протиставляє себе зовнішній реальності, не визнаючи її визначальності для власного внутрішнього стану [2, с. 9].

Через свою семантичну ємність іронія належить до найменш сталих категорій: вона коливається між різними оцінними векторами залежно від історичної епохи та цілей використання. Тому під однією назвою «іронія» часто об'єднуються різні явища духовної культури, які мають лише спільні точки перетину. Це підтверджує й етимологія терміна: у давньогрецькій

мові «іронія» означала «удавання, прихованість», тобто своєрідну ігрову манеру поведінки. Як мовний інструмент вона становить висловлювання, яке в контексті набуває протилежного змісту.

Проте зводити іронію виключно до протиставлення значень – недостатньо. Слід зазначити, що іронічний ефект може виникати у будь-якій ситуації різкої невідповідності між буквальним змістом висловлювання та його змістом, прихованим у контексті. Іронія як стилістичний прийом ґрунтується на одночасній реалізації словникового й контекстуального значень, які суперечать одне одному.

У художній літературі іронія виконує важливу функцію: вона надає твору додаткових смислових рівнів, формує його стилістичний тон і відображає критичне ставлення автора до дійсності. Реалізація іронічного змісту пов'язана зі здатністю мовних одиниць набувати конотативних та асоціативних відтінків у контексті. Тому смислова наповненість іронії безпосередньо залежить від структури тексту.

Провідною функцією іронії в художньому дискурсі є те, що вона виступає *механізмом смислотворення*, адже художній дискурс передбачає високий рівень непрямості та імпліцитності, що робить іронію релевантним механізмом творення смислів. В основі іронії лежить семантична інверсія – невідповідність між буквальним змістом і очікуваним комунікативним наміром. За теорією Г. Грайса, іронія виникає в результаті порушення комунікативних максим, насамперед максимальної якості, що призводить до появи вторинного смислу [12]. У художньому тексті ця інверсія не обмежується створенням комічного ефекту, а часто стає способом моделювання полісемічного простору, де читач має здійснити інтерпретаційні зусилля для виявлення прихованих інтенцій.

У межах релевантнісного підходу (Д. Спербер, Д. Вілсон) іронія розглядається як ехо-висловлення, що транслює оцінну позицію мовця щодо чинного дискурсу або соціокультурних норм. У художній комунікації

цей підхід дозволяє пояснити механізм формування додаткових конотативних значень, які змінюють тональність наративу й створюють ефект критичної дистанції. Автор, використовуючи іронічні стратегії, віддзеркалює погляди персонажів, суспільні стереотипи чи мовні кліше, одночасно їх заперечуючи або переосмислюючи.

Однією з ключових стилістичних функцій іронії є *естетична*, що полягає у формуванні художньої виразності, створенні інтелектуальної гри між автором і читачем та моделюванні особливої емоційно-перцептивної атмосфери твору. Іронія, на відміну від прямої оцінності, апелює до асоціативних і когнітивних механізмів сприйняття, стимулюючи активне інтерпретування тексту. Завдяки цьому художній твір отримує додаткову багатшаровість: поверхневий зміст приховує авторську рефлексію, філософське узагальнення або естетичну концепцію.

Естетичний ефект іронії проявляється у двох основних вимірах: 1) парадоксальність образів і ситуацій; іронія створює напруження між очікуваним та реальним, моделюючи художню парадоксальність, що дозволяє поглибити образну структуру тексту; 2) інтелектуалізація художньої комунікації, адже читач, декодуючи іронічний зміст, виконує активну інтерпретативну роботу, що робить текст більш інтелектуально насиченим.

В естетичному аспекті іронія часто функціонує як спосіб подолання одномірності наративу, створення ефекту невизначеності, зміщення акцентів між серйозним та комічним, трагічним і буденним. Особливо виразно це проявляється у творах модернізму й постмодернізму, де іронія стає не лише стилістичним засобом, а й принципом світоглядного моделювання.

Іронія в художньому дискурсі виконує важливу *аксіологічну функцію*, оскільки через непряме висловлення оцінки автор виявляє своє ставлення до зображуваних подій, характерів, суспільних явищ або ментальних

моделей. На відміну від відкритої критики, іронічна оцінка часто має багатозначний характер, створюючи подвійність сприйняття. Саме тому іронія забезпечує ефект м'якої оцінності, що знижує категоричність авторської позиції, але водночас робить її глибшою та складнішою.

У структурі художнього тексту іронія часто використовується для:

- 1) деконструкції авторитетів, норм і соціальних моделей поведінки;
- 2) викриття умовностей, штампів і риторичних кліше;
- 3) створення критичної дистанції між авторським голосом та описуваними подіями;
- 4) підриву монологічного дискурсу, що домінує в певних жанрах або стилях.

Критична функція іронії особливо помітна у сатирі, гротеску та пародії, де непрямість висловлення дозволяє загострити соціальні й моральні проблеми, не порушуючи художню цілісність тексту. Іронічна оцінність формує певний мікродискурс критичного рефлексування, який супроводжує основний наратив і створює додатковий пласт смислів.

У художньому дискурсі важливою є *наративна функція* іронії, що полягає у впливі на структуру оповіді, моделювання перспективи та організацію точок зору. Іронія може бути властивістю авторського мовлення, голосу наратора або мовлення персонажів; відповідно до цього змінюються її смислові та текстотвірні функції.

Комічність – одна з найбільш очевидних, проте не єдина і не завжди домінантна функція іронії у художньому дискурсі. Комічна іронія пов'язана зі створенням смислового парадоксу, який виникає внаслідок невідповідності між очікуваннями та реальністю. У художній літературі такий ефект може проявлятися в різних формах – від тонкої авторської іронії до відвертої сатиричної критики.

Комічна функція іронії виконує декілька завдань: 1) забезпечує емоційну розрядку; 2) пом'якшує конфліктні ситуації; 3) підкреслює

нелогічність або абсурдність поведінки персонажів; 4) створює додатковий рівень розуміння між автором і читачем. Комічна іронія є невід'ємною складовою національних літературних традицій і часто виступає способом відображення ментальних стереотипів.

Досить важливою, на наш погляд, є *експресивна функція* іронії пов'язана зі здатністю цього засобу передавати складні емоційно-оцінні стани: сарказм, скепсис, амбівалентність, розчарування, співчуття, приховану симпатію. Іронія дозволяє автору уникати прямої емоційності, натомість створюючи більш тонке і багатопланове емоційне поле.

Когнітивна функція іронії полягає у стимулюванні інтелектуальної взаємодії між автором і читачем. Читач мусить незалежно реконструювати прихований зміст, порівнюючи буквальний план висловлення з контекстом і системою фонових знань. У такий спосіб іронія сприяє поглибленню концептуальної структури тексту та формуванню його інтелектуальної складності.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Іронія є одним з провідних стилістичних механізмів художнього дискурсу, що забезпечує багатоплановість смислів, гнучкість авторського стилю й складність наративної організації. Вона виконує низку важливих функцій, зокрема естетичну, критичну, аксіологічну, експресивну, когнітивну та комічну, впливаючи на структуру тексту, моделюючи авторську інтенціональність та активізуючи інтерпретаційні процеси. Іронія формує унікальну дискурсивну динаміку, яка дозволяє художньому текстові виходити за межі буквального значення, створюючи багаторівневий комунікативний простір. Саме тому іронія посідає чільне місце в художньому дискурсі як інструмент світоглядного моделювання, оцінної полісемії та естетичного впливу на читача.

Подальші дослідження іронії можуть охоплювати широкий спектр проблем – від когнітивно-прагматичних механізмів створення іронічного

смыслу до багатомодальних проявів іронічності в сучасній комунікації. Це відкриває можливість формування міждисциплінарної моделі іронії як універсального, але культурно варіативного феномену.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вронська Г. О. Іронічність як особливість індивідуального стилю письменника. *Лінгвостилістичні студії*. 2018. Вип. 9. С. 112–118.
2. Києнко І. О. Сучасний англійський комічний роман. Київ : Наукова думка, 1993. 130 с.
3. Семків Р. А. Іронічна структура : Типи іронії в художній літературі. Київ : Видавничий дім «КМ Академія», 2004. 136 с.
4. Смуцинська О. В. Іронія в сучасному художньому дискурсі: прагматичні та стилістичні параметри. *Мовознавство*. 2010. № 6. С. 45–52.
5. Цвіркун А. М. Проблема відтворення іронії в художньому перекладі: прагматичний аспект. *Наукові записки НаУКМА. Філологія*. 2019. Т. 2. С. 39–45.
6. Циркунова О. П. Іронічні смисли в англомовному художньому тексті: типологія та функції. *Вісник Київського університету. Іноземна філологія*. 2015. Вип. 48. С. 72–78.
7. Bartmiński J. Językowe podstawy obrazu świata. Lublin : Wydawnictwo UMCS, 2007. 302 s.
8. Booth W. C. The rhetoric of irony. Chicago : University of Chicago Press, 1974. 312 p.
9. Clark H. H., Gerrig R. J. On the pretense theory of irony. *Journal of Experimental Psychology: General*. 1984. Vol. 113, No. 1. P. 121–126.
10. Dressler W. U. Irony in text linguistics. *Text*. 1993. Vol. 13, No. 1. P. 57–80.
11. Gibbs R. W. The poetics of mind: Figurative thought, language, and understanding. Cambridge : Cambridge University Press, 1994. 548 p.

12. Grice H. P. Logic and conversation. *Syntax and semantics* / ed. by P. Cole, J. Morgan. New York : Academic Press, 1975. Vol. 3. P. 41–58.
13. Kushner S. Irony in context: Pragmatic and cognitive approaches. *Pragmatics*. 2010. Vol. 20, No. 3. P. 381–400.
14. Sperber D., Wilson D. Relevance: Communication and cognition. 2nd ed. Oxford : Blackwell, 1995. 342 p.
15. Venuti L. The translator's invisibility: A history of translation. London ; New York : Routledge, 1995. 353 p.

REFERENCES

1. Vronska, H. O. (2018). Ironichnist yak osoblyvist indyvidualnoho styliu pysmennyka [Irony as a feature of an author's individual style]. *Linhvostylistychni studii*, 9, 112–118 [in Ukrainian].
2. Kyenko, I. O. (1993). *Suchasnyi anhliiskyi komichnyi roman* [Modern English comic novel]. Kyiv : Naukova dumka [in Ukrainian].
3. Semkiv, R. A. (2004). *Ironichna struktura: Typy ironii v khudozhnii literaturi* [Ironic structure: Types of irony in fiction]. Kyiv : Vydavnychy dim «KM Akademiia» [in Ukrainian].
4. Smutshchynska, O. V. (2010). Ironiia v suchasnomu khudozhnomu dyskursi: Praghmatychni ta stylistychni parametry [Irony in contemporary literary discourse: Pragmatic and stylistic parameters]. *Movoznavstvo*, (6), 45–52 [in Ukrainian].
5. Tsvirkun, A. M. (2019). Problema vidtvorennia ironii v khudozhnomu perekhadi: Praghmatychnyi aspekt [Reproducing irony in literary translation: A pragmatic aspect]. *Naukovi zapysky NaUKMA. Filolohiia*, 2, 39–45 [in Ukrainian].
6. Tsirkunova, O. P. (2015). Ironichni smysly v anhlomovnomu khudozhnomu teksti: Typolohiia ta funktsii [Ironic meanings in the English

literary text: Typology and functions]. *Visnyk Kyivskoho universytetu. Inozemna filolohiia*, 48, 72–78 [in Ukrainian].

7. Bartmiński, J. (2007). *Językowe podstawy obrazu świata*. Wydawnictwo UMCS [in Polish].

8. Booth, W. C. (1974). *The rhetoric of irony*. University of Chicago Press [in English].

9. Clark, H. H., & Gerrig, R. J. (1984). On the pretense theory of irony. *Journal of Experimental Psychology: General*, 113(1), 121–126 [in English].

10. Dressler, W. U. (1993). Irony in text linguistics. *Text*, 13(1), 57–80 [in English].

11. Gibbs, R. W. (1994). *The poetics of mind: Figurative thought, language, and understanding*. Cambridge University Press [in English].

12. Grice, H. P. (1975). Logic and conversation. In P. Cole & J. Morgan (Eds.), *Syntax and semantics* (Vol. 3, pp. 41–58). Academic Press [in English].

13. Kushner, S. (2010). Irony in context: Pragmatic and cognitive approaches. *Pragmatics*, 20(3), 381–400 [in English].

14. Sperber, D., & Wilson, D. (1995). *Relevance: Communication and cognition* (2nd ed.). Blackwell [in English].

15. Venuti, L. (1995). *The translator's invisibility: A history of translation*. Routledge [in English].

Стаття надійшла до редакції / Received 10.11.2025

Прийнята до друку / Accepted 20.11.2025